

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Τα παρακάτω κείμενα αποτελούν γνώμες για το πολιτισμικό εμπάργκο που επέβαλαν οι Δυτικοί στους Ρώσους καλλιτέχνες και στους ρωσικούς καλλιτεχνικούς οργανισμούς (ο δυτικός κόσμος διέκοψε τη συνεργασία μαζί τους) εξαιτίας του εν εξελίξει ρωσο-ουκρανικού πολέμου.

Κείμενο 1

Εμπάργκο στον ρωσικό πολιτισμό; Όχι ακριβώς...

«Αναστέλλεται οποιαδήποτε υλοποίηση, συνεργασία, προγραμματισμός ή συζήτηση εκδηλώσεων με ρωσικούς πολιτιστικούς οργανισμούς».

Στο πλαίσιο της παραπάνω απόφασης, διαβάσαμε ότι ακυρώνονται ήδη προγραμματισμένες εμφανίσεις Ρώσων καλλιτεχνών... Θα θέσω δύο ερωτήματα που έχουν ήδη τεθεί στα κοινωνικά δίκτυα, χωρίζοντας το κοινό σε στρατόπεδα: Γίνεται εμπάργκο στον πολιτισμό και στην Τέχνη; Είναι δίκαιο ο κόσμος να εξορίζει καλλιτέχνες, επειδή απλώς είναι Ρώσοι; Και τι φταίνει αυτοί να την πληρώνουν; Οι γνώμες δίστανται και, για να είμαι ειλικρινής, δεν ξέρω πού ακριβώς βρίσκεται το δίκιο. Αυτό που ξέρω είναι ότι σε ένα τέτοιο γεγονός βίαιης δράσης, υπάρχει και η ανάλογη αντίδραση. Ο κόσμος δημιουργεί μοχλούς πίεσης εναντίον της Ρωσίας. Οι Ρώσοι πολίτες, όχι μόνο οι καλλιτέχνες, δεν φταίνει για τον πόλεμο – άλλωστε πολλοί από αυτούς διαδηλώνουν κατά του πολέμου. Αλλά, δυστυχώς, θα δεχτούν και οι ίδιοι τις συνέπειες από την πίεση της προσπάθειας για ειρήνευση, όσο άδικο κι αν είναι. Κοντά στα ξερά καίγονται και τα χλωρά, σε τέτοιες περιπτώσεις. Ο πολιτισμός έγινε παγκοσμίως πεδίο για εμπάργκο, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας αντίδρασης. Προφανώς και δεν ακυρώνεται η ρωσική πολιτιστική κληρονομιά και είναι μάλλον επιφανειακό να το αναλύουμε τόσο απλοϊκά, αστεειερόμενοι περί απαγόρευσης Ντοστογιέφσκι και Τολστόι. Η διεθνής κοινότητα εκφράζει την αντίθεσή της με κάθε τρόπο, προσδοκώντας τη λήξη ενός πολέμου. Αυτός είναι που πληγώνει την Τέχνη και τον Πολιτισμό, πρωτίστως.

Διασκευασμένο άρθρο της **Λίλας Σταμπούλογλου**, 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 2022, 21:00

Πηγή: Protagon.gr

Κείμενο 2

Ο πολιτισμός ως λύτρωση από την ανθρώπινη μισαλλοδοξία

Σε όλες τις εξαιρετικά δύσκολες κι ακραίες συνθήκες η μετρημένη συμβουλή των εμπειρότερων ήταν πάντα μία: «ψυχραιμία». Ολόκληρη η ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού είναι

γεμάτη παραδείγματα των ολέθριων συνεπειών του λαμπαδιασμένου πάθους οιστήλατων ηρώων οι οποίοι αντιδρούν τυφλωμένοι στα εξωτερικά γεγονότα, προκαλώντας ακόμα μεγαλύτερες καταστροφές. [...]

Σημείο των αστόχαστων τωρινών καιρών, σημείο παρακμής και υπέρτατης πνευματικής ύφεσης αποτελεί το γεγονός ότι την ώρα της φωτιάς, την ώρα της σφαγής η προτροπή για ψυχραιμία και σύνεση, όχι απλώς απουσιάζει, αλλά σύσσωμος ο δυτικός τουλάχιστον πολιτισμός, σπεύδει να υποδαυλίσει την μάνητα, την έχθηρητα, εντεινοντας τη βία. Όταν βρίσκεσαι στο μάτι του κυκλώνα δεν προσπαθείς να κρίνεις την κατάσταση κοιτάζοντας μέσα από αυτό· γιατί του κυκλώνα το μάτι είναι τυφλό. Τα λεγόμενα έργα του πολιτισμού είναι ένα τρίτο σοφό μάτι. Μιλάμε για παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά εννοώντας ακριβώς ότι το μεγάλο έργο τέχνης, όχι απλώς υπερβαίνει τα στενά όρια του έθνους όπου γεννήθηκε, αλλά αποτελεί το διαχρονικό πνευματικό αντίδοτο σε κάθε λογής εθνικισμούς και μισαλλόδοξες ακρότητες.

Το έργο τέχνης είναι εξ ορισμού πανανθρώπινο· δεν υπερβαίνει απλώς τον δημιουργό του, αλλά αντικατοπτρίζει το κατ' εξοχήν ανθρώπινο. Γι' αυτό και το έργο τέχνης ήταν για αιώνες απόλυτα συνυφασμένο με το ιερό. Το μεγάλο έργο τέχνης αφηγείται την ανθρώπινη και όχι την εφήμερη ιστορική, τοπική ή εθνική συνθήκη. [...]

Υπ' αυτή ακριβώς την έννοια τα μπαλέτα Μπολσόι ή Μαρίνσκι, τα έργα του Τσαϊκόφσκι, του Ραχμάνινωφ ή του Σοστακόβιτς αποτελούν πρωτίστως παναθρώπινο και δευτερευόντως ρωσικό υπεριστορικό κτήμα. Η ταύτιση ενός οποιουδήποτε ρωσικού έργου με οποιαδήποτε κρατική ή άλλη εξουσία δεν αποτελεί ανατριχιαστική απλώς παρανόηση και ακριβία, αλλά μια πράξη εκμηδένισης της υπόστασης του έργου τέχνης. Της ίδια της υπόστασης της τέχνης. [...]

Ο πολιτισμός διασώζει την ανθρώπινη μοναδικότητα και ιδιαιτερότητα· βλέπει σε κάθε άνθρωπο ένα πρόσωπο κι όχι ένα άτομο, έναν αριθμό ή μια εθνικότητα. Αυτά τα κάνουν μονάχα οι ολοκληρωτισμοί. Η ολοκληρωτική λογική τσουβαλιάζει με γνώμονα την εθνικότητα, το φύλο, τη σεξουαλικότητα, την πίστη κλπ. Ο πολιτισμός είναι η αντίσταση που αναιρεί αυτή ακριβώς τη φρικώδη ισοπέδωση. Η τέχνη υπονομεύει τη μονοκρατορία της μίας και μοναδικής οπτικής, της μίας και μοναδικής άποψης, αναδεικνύοντας την πολυπλοκότητα του ανθρώπινου βίου. Υπονομεύει την καθαρότητα, παντρεύοντας τα διεστώτα, τα αντίθετα, τα ανόμοια. Πόσο Άγγλος υπήρξε ο Κάλβος και πόσο Ιταλός ο Σολωμός; Ένα άνοιγμα στο άλλο δεν είναι πάντα αυτό που μας σώζει;

Διασκευασμένο άρθρο του **Σπύρου Γιανναρά**

Ανέβηκε: 28/02/2022 Τελευταία ενημέρωση: 28/02/2022

πηγή: *The Press Project*, αναδημοσίευση από το Κοσμοδρόμιο

ΑΡΕΤΟΛΑΜΙΟ
Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Κείμενο 3

Άνθρωποι μου

Έχω ανάγκη απ' την αγάπη σας
όπως τ' ολόφωτο γεράνι στο παράθυρο
την ανάγκη του ήλιου.

Με την καρδιά ξεριζωμένη απ' το στήθος –
σας περιμένω στην πόρτα
χιλιάδες τώρα χρόνια...

Μας πότισαν με μίσος ολόκληροι αιώνες
ανίερες λαχτάρες για πλουτισμό.
Μα εμείς ας πετάξουμε την παλιά πανοπλία.
Άνοιξες έρχονται ειρηνοφόρες.

.....
Άνθρωποι! Ορμήστε κατά το φως!
Πετάξτε τα κράνη απ' τα σφιγμένα σας μέτωπα
και δείξτε το ηλιόχαρό σας γέλιο
μέσα απ' το ρύγχος
της ασφυξιογόνας σας προσωπίδας!

.....
Ελάτε λουσμένοι στα ρυάκια.
Ξαναγεννημένοι κι άσπιλοι
ύστερα από τόση κατάχρηση
στα μίση και στα αίματα –
των πολέμων.

Τουντόρ Αργκεζί (1880 -1967), Ρουμάνος ποιητής
Ρουμάνοι Πεζογράφοι και Ποιητές, μτφ. Μενέλαος Λουντέμης, εκδ. Δωρικός, Αθήνα 1978

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε περιληπτικά (σε 60-70 λέξεις) την αξία της τέχνης και του πολιτισμού όπως παρουσιάζεται στο κείμενο 2.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε τους παρακάτω ισχυρισμούς σημειώνοντας αντίστοιχα Σωστό ή Λάθος για κάθε περίοδο αιτιολογώντας την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 10

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

1. Ο συγγραφέας του κειμένου 1 φαίνεται να μην ξέρει τι θέση να πάρει απέναντι στο αν δικαιολογείται το πολιτισμικό εμπάργκο του ρωσικού πολιτισμού.
2. Ο συγγραφέας του κειμένου 1 δικαιολογεί την αντίδραση των πολιτών να αποκλείσουν τον ρωσικό πολιτισμό.
3. Ο συγγραφέας του κειμένου 2 προτείνει στον Δυτικό κόσμο τη βίαιη αντίδραση στη βία του πολέμου, για να μπορέσει να διαχειριστεί αποτελεσματικά την κρίση.
4. Η ιερότητα της τέχνης έγκειται στη δύναμή της να εκφράζει μία συγκεκριμένη κοινωνικοπολιτική στιγμή. (κείμενο 2)
5. Ο συγγραφέας του κειμένου 2 θεωρεί ότι με τον πολιτισμό μπορεί ο άνθρωπος να αντιμετωπίσει τη φρικαλεότητα του ολοκληρωτισμού.

B2. Τα κείμενα 1 και 2 αποτελούν άρθρα γνώμης. Οι συγγραφείς τους κρίνουν με διαφορετικό τρόπο τον αποκλεισμό του ρωσικού πολιτισμού εν εξελίξει του ρωσο-ουκρανικού πολέμου. Ποια είναι η στάση των δύο συγγραφέων απέναντι στο γεγονός αυτό; (μονάδες 9) Με ποιες γλωσσικές επιλογές αναδεικνύεται ο υποκειμενισμός στην προσέγγισή τους (αναφέρετε επιγραμματικά δύο γλωσσικές επιλογές για κάθε κείμενο) (μονάδες 6);

Μονάδες 15

B3.α) Οι συγγραφείς των κειμένων 1 και 2 αξιοποιούν στην πρώτη παράγραφο των κειμένων τους διαφορετικούς τρόπους πειθούς για να προετοιμάσουν τους αναγνώστες για την τοποθέτησή τους. Ποιοι είναι οι τρόποι αυτοί; (μονάδες 3) Ποιες διαφορετικές προθέσεις των συγγραφέων τους εξυπηρετούνται σχετικά με το πώς προετοιμάζονται οι αναγνώστες να δεχτούν τη γνώμη τους; (μονάδες 6)

Μονάδες 9

β) «Η ολοκληρωτική λογική τσουβαλιάζει με γνώμονα την εθνικότητα, το φύλο, τη σεξουαλικότητα, την πίστη κλπ»: στο απόσπασμα αυτό από την τελευταία παράγραφο του κειμένου 2 χρησιμοποιεί ο συγγραφέας ασύνδετο σχήμα και μεταφορικό λόγο. Αφού αναγνωρίσετε και καταγράψετε τα σημεία στα οποία χρησιμοποιείται κάθε μία από τις παραπάνω γλωσσικές επιλογές (μονάδες 2), να αιτιολογήσετε τη λειτουργία τους εκτιμώντας το επικοινωνιακό αποτέλεσμά τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Γ

Ο ποιητής απευθύνεται στους «ανθρώπους του». Ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι κατά τη γνώμη σας και ποιο μήνυμα θέλει να τους απευθύνει; (αξιοποιήστε για την απάντησή σας τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες). Ποια έκκληση θα απευθύνατε εσείς στον άνθρωπο της εποχής σας; (150 -200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Είδος: Επιχειρηματολογικό άρθρο σε τοπική εφημερίδα στο πλαίσιο αφιερώματος στον πόλεμο και την ειρήνη.

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Πομπός: μαθητής Γ' Λυκείου

Θέμα: Ο συγγραφέας του κειμένου 1 ολοκληρώνει το κείμενό του με τη θέση: «Αυτός (ο πόλεμος) είναι που πληγώνει την Τέχνη και τον Πολιτισμό, πρωτίστως.». Με αφετηρία την θέση αυτή αναφερθείτε στις ολέθριες συνέπειες του πολέμου. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας εκείνη η δύναμη του πολιτισμού που μπορεί να αντιταχθεί στον πόλεμο, ο οποίος αποτελεί πρακτική εναντίωσης και κατίσχυσης ανθρώπου εις βάρος συνανθρώπου του; [Για να αναπτύξετε τις απόψεις σας αξιοποιήστε πληροφορίες των κειμένων 1 και 2.] (350 -400 λέξεις)

Μονάδες 30

Ευχόμαστε επιτυχία!!!